

БИЛОЦЕРКІВСЬКА ЮЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

кандидат психологічних наук, доцент, Українська інженерно-педагогічна академія;
e-mail: bilotcerkivcka@gmail.com

БЛАГА ОЛЬГА БОРИСІВНА

кандидат педагогічних наук, доцент, Івано-Франківський навчально-науковий
юридичний інститут, Національного університету «Одеська юридична академія»;
e-mail: olablaga168@gmail.com

ІЛЬІНА ЮЛІЯ ЮРІЇВНА

кандидат біологічних наук, доцент, Національний університет цивільної захисту
України; *e-mail : julija.illina@gmail.com*

ОСТАЩУК ВІРА ІВАНІВНА

кандидат історичних наук, доцент, Одеський національний політехнічний
університет; *e-mail: ostveraa@gmail.com*

s. 63-74

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ У ВИКЛАДАННІ ГУМАНІТАР- НИХ НАУК: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ І ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ

ABSTRACT

У статті представлено аналіз вивчення проблеми використання цифрових інструментів у викладанні гуманітарних наук в університетській освіті, наведено аргументи, які підтверджують значимість цієї теми. У зв'язку з швидким розвитком цифрових технологій та зростаючою важливістю цифрової грамотності, досліджується потенціал, який ці інструменти можуть надати для поліпшення навчального процесу в гуманітарних науках. Розкрито переваги та виклики, пов'язані із впровадженням цифрових технологій в університетську освіту під час викладання наук гуманітарного профілю. Особлива увага приділена аналізу можливостей впровадження цифрових інструментів у процес едукації, розкриттю їх особливостей і потенціалу для збагачення навчального процесу, покращення якості викладання гуманітарних наук. Подальший аналіз та розгляд цієї теми мають на меті сприяти пошуку оптимальних рішень і покращенню результатів викладання гуманітарних наук у цифрову епоху, вивченню перспектив на майбутнє для цифровізації гуманітарної освіти

Висновки статті наголошують на необхідності збалансованого підходу до використання цифрових технологій, педагогічної доцільності їх застосування, зосередження на збереженні взаємодії та спілкування, а також залучення студентів до активного навчання та співпраці.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

цифрові інструменти, гуманітарні науки, викладання, навчання, цифрова грамотність.

Сучасний світ постійно змінюється, в тому числі і під впливом технологічного прогресу, що відкриває нові перспективи для розвитку різних галузей знань. В особливості цього процесу входить використання цифрових інструментів у всіх сферах життя, включаючи освіту [3, 10]. Сучасний університетський едукаційний процес також зазнає значних трансформацій завдяки впровадженню цифрових інструментів у викладання різних дисциплін, зокрема гуманітарного профілю [5].

Гуманітарні науки, такі як історія, філософія, педагогіка, психологія, література, мовознавство та інші, вивчають людську культуру, суспільство, мову та інші аспекти людського буття. Однак, коли мова йде про викладання цих наук, існує необхідність у ретельного аналізі впливу цих цифрових інструментів на процес навчання та засвоєння знань.

Цифрові інструменти, такі як комп'ютери, смартфони, планшети та програмне забезпечення, надають гуманітарним наукам нові можливості для взаємодії, дослідження і творчості. Вони дозволяють студентам і викладачам ефективніше обмінюватися інформацією, досліджувати нові підходи до вивчення предметів і розвивати критичне мислення. Однак, разом з цими перевагами, виникають і певні виклики та проблеми, які потребують уваги та вирішення [9].

Масове використання цифрових технологій на початку 2000-х рр. зумовило революційні зміни у передаванні, обробці і засвоєнні інформації у науково-освітньому просторі, які отримали узагальнюючу назву «цифровий поворот». Як наслідок, наукова громадськість, освітяни почали активно опановувати навички, пов'язані з використанням ІТ-технологій та застосуванням веб-технологій для репрезентації своїх досягнень серед широкого загалу. Серед цифрових інструментів масове використання знайшли текстові програми (Microsoft Word, Word Perfect, Chi Writer, Multi-Edit, Open Office), процесори для створення таблиць (Microsoft Excel, Lotus, Quattro Pro), графічні редактори (Paint, Corel, Adobe PhotoShop, Adobe Illustrator) та програми для підготовки електронних презентацій (MS Power Point, Prezi, Slide Rocet, Voice Thread). Формування цифрового навчального контенту на сучасному етапі відбувається саме за рахунок використання цих інструментів [8].

Однак, зауважимо, що викладання гуманітарних наук має багато особливостей, включаючи необхідність аналізу текстів, інтерпретацію ідей та розвиток критичного мислення. Зростаюча доступність цифрових технологій та збільшення інтерактивних методів навчання відкривають нові можливості для покращення якості викладання, що може стати цінним ресурсом як для викладачів, так і студентів. Проте виникають питання щодо ефективності використання цифрових інструментів, можливих обмежень та потенціалу розвитку.

Однією з головних проблем є збалансоване використання цифрових інструментів у гуманітарних науках. Важливо знайти оптимальний спосіб поєднання традиційних методів викладання з новітніми технологіями, щоб забезпечити максимальну ефективність навчання. Крім того, необхідно уникати занадто глибокого занурення в технологічні інструменти, що може відволікати від основних цілей гуманітарного навчання, таких як розвиток аналітичних та критичних навичок.

Теоретико-методологічні засади означеної проблеми відіграють важливу роль для кращого розуміння цього явища та розробки ефективних стратегій використання цифрових інструментів у процесі едукції студентів.

Один з найважливіших теоретико-методологічних підходів до застосування цифрових технологій у гуманітарних науках – це конструктивізм та соціокультурний підхід. Згідно з цими підходами, навчання повинно базуватися на активній участі студентів у побудові знань і співпраці з оточуючим середовищем.

Цифрові технології можуть служити інструментами для створення колективного середовища навчання, взаємодії та співпраці, де студенти можуть активно конструювати знання.

Також слід враховувати концепцію „розумних” технологій, яка акцентує увагу на розробці цифрових інструментів, які підтримують і сприяють інтелектуальному розвитку студентів. Це можуть бути інтерактивні платформи, системи штучного інтелекту, аналітичні інструменти та інші розумні технології, які допомагають студентам в оптимізації процесу навчання та розвитку аналітичних навичок.

Використання цифрових технологій у викладанні гуманітарних наук вимагає застосування принципу диференційованого підходу до навчання. Оскільки студенти мають різний рівень підготовки, інтереси та стилі навчання, важливо використовувати цифрові інструменти, які дозволяють персоналізувати навчання, адаптувати матеріали до потреб кожного студента та надавати індивідуальну підтримку.

Рефлексивне навчання є важливим елементом у використанні цифрових технологій у гуманітарних науках. Цифрові інструменти можуть сприяти розвитку рефлексивного мислення, дозволяючи студентам аналізувати, рефлексувати та самокритично оцінювати свої навчальні досягнення та процеси власного навчання.

Наукові дослідження, присвячені застосуванню цифрових технологій у викладанні гуманітарних наук, вже здійснюються в академічному середовищі. Вивченню означеної проблеми присвячені роботи Бикова В. [11], Близнюк Т. [1, 13], Гуржій А., Жалдак М., Карташової Л., Качак Т. [14], Лугового В., Морзе Н., Овчарук О., Спірін О., Топольнік Я., Триус Ю. та ін. Автори досліджували різноманітні аспекти даної проблеми: Биков В. наголошував на важливості інформатизації освіти України, яка сприятиме інноваційному розвитку суспільства в цілому, розглядав процес комп'ютеризації навчання, довів необхідність впровадження в освітню систему методів і засобів інформаційно-комунікаційних технологій та створення на цій основі комп'ютерно орієнтованого інформаційно-комунікаційного середовища, досліджував хмарні технології для подальшого розвитку інформатизації системи освіти України [11]; Василенко С., Гладун М. [4], Морзе Н. [7] вивчали шляхи підвищення мотивації викладачів університетів до розвитку їх цифрової компетентності; Вітюк В., Лякішева А., Остополець І. вивчали особливості створення і застосування інтелектуальних карт у підготовці майбутніх педагогів та ін.

Під поняттям «цифрові інструменти» розуміємо Інтернет-платформи, онлайн-сервіси, програми, конструктори, додатки та інші цифрові ресурси, які можна використовувати на комп'ютерах, мобільних чи інших цифрових пристроях. Цифрові інструменти розглядаємо як компоненти інформаційних та інформаційно-комунікаційних технологій, які використовують в освітньому процесі.

Використання цифрових інструментів під час викладання гуманітарних наук може ускладнюватися у зв'язку з виникненням деяких проблем. Наприклад: опір з боку викладачів. Це може бути пов'язано з недостатнім розумінням технологій, боязні перед змінами або недостатньою підготовкою до їх використання. Важливо надати підтримку викладачам, навчити їх ефективному використанню цифрових інструментів і продемонструвати переваги, які вони можуть принести.

Ефективне використання цифрових інструментів вимагає належної інформаційної грамотності. Студенти та викладачі повинні бути здатними критично оцінювати, аналізувати та використовувати цифрову інформацію. Недостатня підготовка у цьому напрямку може призводити до некоректного використання джерел, поширення неперевіреної інформації та інших проблем.

Використання цифрових інструментів повинно базуватися на вивченні педагогічних підходів та методів, що підтримують ефективне навчання гуманітарних наук. Просте використання технологій без урахування освітніх цілей та методологічних принципів може призвести до незадовільних результатів.

Ці проблеми використання цифрових інструментів в гуманітарному викладанні вимагають уваги та розв'язання з боку освітніх інституцій, викладачів та студентів. Шляхом надання підтримки, навчання і розвитку необхідних навичок, а також врахування контексту та індивідуальних особливостей можна здійснити більш успішне впровадження цифрових інструментів у гуманітарну освіту.

Цифрові інструменти мають потенціал змінити спосіб викладання гуманітарних наук, але вони також поставляють певні проблеми і виклики. Одна з основних проблем полягає у збереженні інтегральності та глибини гуманітарного знання. Гуманітарні науки вимагають критичного мислення, аналізу текстів, інтерпретації культурних контекстів та розвитку емпатії. Цифрові інструменти можуть спростити процес доступу до інформації, але вони не завжди здатні передати повний контекст та значення тексту, особливо якщо це вимагає специфічного аналізу та інтерпретації.

Ще одна проблема пов'язана з поняттям автентичності та авторитетності джерел. В інтернеті доступно величезне число джерел інформації, але не всі вони є достовірними або мають належну наукову основу. Викладачам та студентам доводиться витрачати багато часу на оцінку джерел, щоб забезпечити достовірність і точність інформації, яку вони використовують. Це може бути особливо складно в ситуації, коли цифрові інструменти пропонують широкий доступ до різних джерел, але не надають достатньої контекстуалізації або вказівок щодо оцінки їх надійності.

Також існує ризик занадто великого покладання на цифрові інструменти та віддалену комунікацію, що може призвести до втрати міжособистого взаємодії та співпраці. Гуманітарні науки часто вимагають дискусій, обговорень та взаємодії між студентами та викладачами. Використання виключно цифрових інструментів може знизити можливості для такої особистої взаємодії та сприяти більш пасивному сприйняттю знань.

Окрім того, необхідно враховувати нерівномірний доступ до технологій тих, хто навчається. Не всі студенти мають доступ до комп'ютерів або Інтернету вдома, що може створювати нерівні умови для навчання. Особливі обмеження можуть виникати і через незадовільний рівень інтернет-зв'язку у деяких регіонах України. Цифрові інструменти повинні бути доступними і прийнятними для всіх студентів, а не обмежуватися лише деякими обраними.

Взагалі, цифрові інструменти можуть бути корисними у викладанні гуманітарних наук, проте вони повинні використовуватися урівноважено, з урахуванням

особливостей цих наук і урахуванням потенційних проблем та викликів. Оптимальне поєднання традиційних методів викладання з цифровими інструментами може допомогти зберегти якість освіти та сприяти глибокому розумінню гуманітарних наук.

Зауважимо, що використання цифрових інструментів при викладанні наук гуманітарного циклу може мати кілька особливостей, які варто враховувати:

1. Дистанційне навчання. Цифрові інструменти дозволяють здійснювати навчання на відстані, що особливо актуально в контексті сучасних викликів, таких як обмеження фізичної присутності внаслідок вимушеного переїзду (преміщення, переселення) через повномасштабну війну, яку розв'язала росія на території України. Вони дозволяють проводити вебінари, віртуальні заняття та спілкуватися зі студентами з різних регіонів без обмежень місця та часу.
2. Використання аналітики та статистики. Цифрові інструменти забезпечують можливість збирати та аналізувати дані про навчальний процес. Це дає змогу викладачам оцінювати ефективність своїх методів, виявляти слабкі місця у розумінні матеріалу студентами та вносити відповідні корективи у навчальний процес.
3. Доступ до інформації. Цифрові інструменти надають широкий доступ до різноманітної інформації, включаючи наукові статті, електронні книги, архіви, мультимедійні матеріали та інше. Це дозволяє студентам та викладачам ознайомлюватися з актуальними дослідженнями, розширювати свої знання та робити осмислені порівняння. Наприклад, проект Gutenberg надає доступ до великої кількості класичних літературних творів. Це дозволяє студентам вивчати та аналізувати оригінальні тексти, досліджувати літературні рухи та історичні контексти.
4. Розширена реальність та віртуальна реальність. Гуманітарні науки можуть скористатися технологіями розширеної реальності (Augmented Reality, AR) та віртуальної реальності (Virtual Reality, VR) для створення іммерсивних навчальних середовищ, де студенти можуть взаємодіяти зі симуляціями, візуалізаціями або віртуальними музеями, що допомагає їм краще усвідомити та зрозуміти складні концепти або історичні події.
5. Застосування комп'ютерного моделювання. Цифрові інструменти дозволяють гуманітарним наукам використовувати комп'ютерне моделювання для вивчення соціальних процесів, історичних подій або культурних явищ. Це дає можливість проводити віртуальні експерименти, аналізувати складні системи та передбачати їхні наслідки.
6. Розвиток медіа-та інформаційної грамотності. Використання цифрових інструментів у гуманітарному викладанні сприяє розвитку медіа-та інформаційної грамотності студентів. Вони навчаються критично аналізувати та оцінювати інформацію, розрізняти факти від дезінформації та розвивати навички ефективного використання цифрових ресурсів.
7. Взаємодія та співпраця. Цифрові інструменти дозволяють студентам та викладачам спілкуватися, обмінюватися ідеями, співпрацювати над проектами та ділитися своїми думками у віртуальному середовищі. Це сприяє активному навчанню, залученості студентів та розвитку комунікативних навичок.
8. Творчість та інтерактивність. Цифрові інструменти дозволяють створювати інтерактивні матеріали, використовувати мультимедійні елементи, відео, аудіо, віртуальні тури та інше. Це допомагає зробити навчальний процес більш захоплюючим, сприяє творчому мисленню та активному залученню студентів.

9. Ефективне оцінювання. Цифрові інструменти можуть сприяти ефективному оцінюванню студентів, дозволяючи проводити онлайн-тести, аналізувати результати проведення проектних робіт, збирати й аналізувати дані. Це дозволяє викладачам швидко отримувати зворотний зв'язок та підтримувати індивідуальний підхід до кожного студента.
10. Глобальний доступ та онлайн-навчання. Цифрові інструменти дозволяють проводити навчання в онлайн-режимі, що дає можливість студентам з різних країн та регіонів отримати доступ до якісної освіти. Викладачі можуть проводити віртуальні лекції, семінари та дискусії, забезпечуючи доступ до знань незалежно від місця проживання.

Ці особливості демонструють широкі можливості цифрових інструментів у викладанні гуманітарних наук, проте вони також вимагають уважного підходу до їхнього використання, методологічної обґрунтованості та навчання студентів необхідним навичкам.

Слід зауважити, що використання цифрових інструментів також може поставити виклики. Ось кілька з них:

1. Технічні перешкоди. Використання цифрових інструментів передбачає наявність необхідної інфраструктури, доступу до комп'ютерів або смартфонів, надійного Інтернет-з'єднання та навичок роботи з цифровими технологіями. Недостатня технічна база або обмеженість доступу до цифрових ресурсів може ускладнити впровадження цифрових інструментів у гуманітарний навчальний процес.
2. Культурна зміна. Впровадження цифрових інструментів вимагає зміни культури навчання та викладання. Викладачі та студенти можуть зазнавати опору до нових технологій або мати відчуття невпевненості у їхньому використанні. Потрібна підтримка, навчання та постійна практика, щоб виконати цей перехід.
3. Відсутність стандартизації. В галузі гуманітарних наук відсутні загально-прийняті стандарти щодо використання цифрових інструментів. Це може створювати певну невизначеність та розбіжності у використанні цих інструментів між різними викладачами та навчальними закладами.
4. Якість та достовірність джерел. Використання цифрових інструментів дозволяє студентам мати доступ до різноманітних джерел інформації. Однак, це також може призвести до викликів пов'язаних з якістю, достовірністю та перевіркою джерел. Важливо навчити студентів критично оцінювати та використовувати інформацію, а також уникати плагіату.
5. Захист персональних даних. Використання цифрових інструментів може вимагати збору та обробки персональних даних студентів. Забезпечення конфіденційності та захисту цих даних вимагає дотримання відповідних норм та політик, що може бути викликом для навчальних закладів.
6. Втрата особистого контакту. Особистий контакт передбачає не лише словесну взаємодію, але і невербальні сигнали, такі як жести, міміка обличчя та тіло, які допомагають передавати емоції і важливу інформацію. При використанні цифрових технологій ці нюанси можуть бути втрачені або зменшені, що може ускладнити повну передачу інформації і зрозуміння. Також особистий контакт передбачає можливість невимушеної інтеракції між викладачем і студентами під час занять, під час перерв або після занять. Використання цифрових технологій може обмежувати таку спонтанну взаємодію і призводити до втрати неформальних моментів, які сприяють побудові стосунків і підтримці між викладачем і студентами.

Враховуючи ці виклики, важливо ретельно планувати та впроваджувати цифрові інструменти в навчальний процес, надавати необхідну підтримку викладачам та студентам, пропагувати навички цифрової грамотності, забезпечувати захист персональних даних, знаходити шляхи і засоби підтримки особистого контакту між викладачами і студентами. Також важливо збалансувати використання цифрових інструментів з традиційними методами викладання, забезпечуючи якість освіти та активну участь студентів.

Розвиток цифрових інструментів в останні роки має значний потенціал для покращення процесу викладання гуманітарних дисциплін. Зупинимося на характеристичі деяких способів, які демонструють цей потенціал:

1. Електронні підручники та ресурси. Цифрові підручники та онлайн-ресурси надають гнучкість студентам і викладачам. Студенти можуть мати доступ до актуальної інформації, додаткових матеріалів та інтерактивних завдань. Викладачі можуть швидко змінювати або оновлювати матеріали, а також надавати додаткову підтримку через форуми чи онлайн-дискусії.
2. Відео та мультимедійні матеріали. Використання відео та мультимедіа дозволяє викладачам візуалізувати складні концепції та процеси, що полегшує розуміння навчальних питань студентами. Відео можна використати для демонстрації історичних подій, культурних аспектів, аналізу літературних творів, ілюстрації перебігу фізіологічних процесів тощо. Крім того, студенти можуть створювати власні відеоматеріали, наприклад, презентації або проекти, які сприяють їх творчому самовираженню.
3. Віртуальні екскурсії та інтерактивні додатки. Цифрові інструменти дозволяють створювати віртуальні екскурсії, де студенти можуть вивчати музеї, історичні місця або культурні пам'ятки, якщо вони навіть знаходяться далеко.
4. Віртуальні практикуми та інтерактивні завдання. Цифрові інструменти можуть допомагати створенню віртуальних практикумів, які дають студентам можливість навчитися конкретним навичкам або дослідженням у віртуальному середовищі. Наприклад, студенти можуть використовувати віртуальні археологічні розкопки, аналізувати віртуальні лінгвістичні дані або розв'язувати історичні головоломки. Це дозволяє їм отримати певний практичний досвід, набути відповідних професійно важливих компетенцій.
5. Веб-конференції та відеозв'язок. Викладачі можуть використовувати платформи для веб-конференцій, такі як Zoom, для розміщення віртуальних завантажень та обговорень, проводити наукові конференції, організовувати панельні дискусії, воркшопи, «телемости» тощо. Це дозволяє проводити навчання дистанційно, спілкуватися з людьми з усього світу та запрошувати зовнішніх експертів для відвідування заходів.
6. Віртуальні класи та вебінари. Викладачі можуть здійснювати віртуальні заняття з використанням веб-конференційної платформи, що дозволяє взаємодію зі студентами з будь-якого місця. Це особливо корисно для проведення гостьових лекцій, обговорення актуальних проблем зі спеціалістами з інших регіонів чи, навіть, зарубіжних країн.
7. Колективна робота та співпраця: Цифрові інструменти, такі як спільні документи Google, платформи для спільного редагування, облікові записи в соціальних мережах, дозволяють студентам співпрацювати над проектами, дослідженнями та іншими завданнями. Вони можуть обмінюватися ідеями, коментувати роботу одного та спільно розв'язувати завдання.

Отже, є перспективи на майбутнє для цифровізації гуманітарної освіти. Це, насамперед, розширення можливості персоналізованого навчання. Адже цифрові технології дозволяють студентам вивчати матеріали власним темпом і згідно зі своїми індивідуальними потребами і власною індивідуальною освітньою траєкторією. Викладачі можуть використовувати аналітичні інструменти та алгоритми для відстеження прогресу студентів та надавати персоналізовані рекомендації, завдання та матеріали.

Використання штучного інтелекту може допомогти під час аналізу текстів, підтримки досліджень, автоматичної оцінки та надання зворотного зв'язку студентам. Це дозволяє викладачам швидше та ефективніше аналізувати великі обсяги інформації та забезпечувати персоналізовану підтримку студентів.

До того ж цифрові інструменти можуть розширити доступ до гуманітарних знань широкому колу людей. Онлайн-курси, відкриті освітні ресурси та цифрові бібліотеки залишаються доступними для студентів з усього світу, дозволяючи їм вивчати гуманітарні дисципліни навіть у віддаленому режимі. Особливо слід наголосити про розширення можливостей для людей з особливими освітніми потребами.

Цифрові технології надають студентам можливість розвивати навички, які є важливими для майбутнього, такі як критичне мислення, розв'язання проблем, творчість та комунікаційні навички.

Цифровізація гуманітарної освіти має великий потенціал для покращення якості навчання, залучення студентів і підготовки їх до викликів майбутнього. Викладачі і університети мають використовувати ці можливості, забезпечуючи відповідну підготовку та підтримку для ефективного використання цифрових технологій у гуманітарних дисциплінах. Водночас, робота в цифровому середовищі має відбуватися з дотриманням принципів педагогічної доцільності вибору освітнього інструментарію, критичного осмислення джерел інформації та поєднання змісту роботи з навчальною метою.

Висновки. Цифрові інструменти викладання в гуманітарних науках представляють як виклики, так і потенціал для розвитку. Вони дозволяють зробити навчання більш доступним, гнучким і ефективним, проте виникають питання щодо втрати особистого контакту між викладачем і студентом.

Застосування цифрових технологій може призводити до віддаленості та відчуження у викладанні гуманітарних наук. Відсутність фізичного присутності може обмежувати можливості взаємодії, спілкування та вироблення міжособистих навичок.

Однак, цифрові інструменти також мають потенціал для покращення викладання гуманітарних дисциплін. Вони розширюють доступ до ресурсів, досліджень та знань, стимулюють співпрацю та колективну роботу, допомагають аналізувати тексти та стимулюють активну участь студентів.

Перспективи на майбутнє для цифровізації гуманітарної освіти є обіцяючими. Персоналізоване навчання, використання штучного інтелекту, іммерсивне навчання, глобальна співпраця та розвиток навичок майбутнього – це лише кілька аспектів, які можуть розширити можливості гуманітарної освіти.

Отже, вирішення проблеми втрати особистого контакту викладача і студента вимагає збалансованого підходу до використання цифрових технологій, зосередження на збереженні взаємодії та спілкування, а також залучення студентів до активного навчання та співпраці. Цифрові інструменти мають потенціал покращити процес викладання гуманітарних наук, але їх використання повинно бути розроблено з урахуванням унікальності гуманітарної дисципліни та значення особистого контакту в навчанні.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Близнюк Т. Цифрові інструменти для онлайн і офлайн навчання: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. 64 с.
- [2] Вікторова Л. В., Кочарян А. Б., Мамчур К. В., Коротун О. О. Застосування штучного інтелекту та чат-ботів під час вивчення іноземної мови. Інноваційна педагогіка. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті. 2021. Т. 2. Вип. 32. С. 166–173. DOI: www.doi.org/10.32843/2663-6085/2021/32-2.33
- [3] Гавриленко Н. В. Україна і інклюзивне цифрове суспільство: шлях до інтеграції. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. „Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції” (09 листоп. 2022 р.). Київ : вид-во СЧУ ім. В. Даля, 2022. С. 131–133. URL: www.eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6476
- [4] Гладун М., Сабліна М. Сучасні онлайн інструменти інтерактивного навчання як технологія співробітництва. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2018. Вип. 4. С. 33–43. URL: www.nbu.gov.ua/UJRN/oeemu_2018_4_6.
- [5] Гура В., Несторенко Т., Макаренко Т. Дослідження категорії «освітня послуга»: міждисциплінарний підхід. Наукові записки БДПУ. 2022, вип.2. 91-104. www.doi.org/10.31494/2412-9208-2022-1-2-91-104
- [6] Марєєв Д. А., Геворян К. Л., Колодіна Л. С. (2022). Сучасні методики викладання іноземних мов у ЗВО. Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки», (1), 257-265. www.doi.org/10.52726/as.humanities/2022.1.40
- [7] Морзе Н., Василенко С., Гладун М. Шляхи підвищення мотивації викладачів університетів до розвитку їх цифрової компетентності. Open educational e-environment of modern University. 2018. № 5. 160–177.
- [8] Мотенко, Я., Шишкіна, Є. Методологічні аспекти застосування цифрової історії у гуманітарній освіті військовослужбовців збройних сил України. Воєнно-історичний вісник. 2021. 41(3), 146–156. www.doi.org/10.33099/2707-1383-2021-41-3-146-156
- [9] Несторенко, Т. П. «Економіка суперзірок»: можливості та загрози для сфери освіти. Український журнал прикладної економіки. 2020. Том 7, № 2, 8–15. URL: www.ujae.org.ua/ekonomika-superzirok-mozhlyvosti-ta-zagrozy-dlya-sfery-osvity/
- [10] Остенда А., Кравченко Н., Істоміна Д., Алексєєва Г., Несторенко Т., Горбатюк Л. Роль засобів ІКТ в організації процесу інформування учнів під час карантину. Zeszyty Naukowe WST, 2022, №15. 109-126. URL: www.cutt.ly/jwquAjf1
- [11] Теоретико-методологічні засади інформатизації освіти та практична реалізація інформаційно-комунікаційних технологій в освітній сфері України : монографія / В.Ю.Биков, О.Ю.Буров, А.М.Гуржій, М.І.Жалдак, М.П.Лещенко, С.Г.Литвинова, В.І.Луговий, В.В.Олійник, О.М.Спірін, М.П.Шишкіна / наук. ред. В.Ю.Биков, С.Г.Литвинова, В.І.Луговий. Київ: Компринт, 2019. 214 с.
- [12] Тарнавська Т.В. Цифрові технології у навчальній, дослідницькій та інноваційній діяльності закладів вищої освіти. Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Сер.: Психолого-педагогічні науки. 2013. № 2. С. 110–117
- [13] Blyznyuk T. Formation of teachers' digital competence: domestic challenges and foreign experience. Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. Scientific edition. Series of Social and Human Sciences, vol. 5, № 1, 2018. S. 40–46.
- [14] Kachak T., Blyznyuk T., Budnyk O., Lemko H. Development of future teachers' media literacy: model of integration of media education into academic courses. Revista Inclusiones, marzo, 2021. 115–29. URL: www.revistainclusiones.org/index.php/inclu/article/view/2529

DIGITAL TOOLS IN TEACHING HUMANITIES: PROBLEM STATEMENT AND DEVELOPMENT POTENTIAL

ABSTRACT

The article provides an analysis of the study on the use of digital tools in teaching humanities in university education, presenting arguments that confirm the significance of this topic. Due to the rapid development of digital technologies and the increasing importance of digital literacy, the potential that these tools can provide for improving the learning process in humanities is being explored. The advantages and challenges associated with the implementation of digital technologies in university education for teaching humanities are revealed. Special attention is given to the analysis of the possibilities of integrating digital tools into the educational process, uncovering their features and potential for enriching the learning process and enhancing the quality of teaching humanities. Further analysis and discussion of this topic aim to contribute to the search for optimal solutions and improving the outcomes of teaching humanities in the digital era, as well as studying future prospects for digitizing humanities education. The conclusions of the article emphasize the need for a balanced approach to the use of digital technologies, pedagogical relevance of their application, focusing on preserving interaction and communication, and involving students in active learning and collaboration.

KEYWORDS

digital tools, humanities, teaching, learning, digital literacy.

CYFROWE NARZĘDZIA W KSZTAŁCENIU HUMANISTYCZNYM: FORMUŁOWANIE PROBLEMU I POTENCJAŁU ROZWOJU

STRESZCZENIE

W artykule przedstawiono analizę problemu wykorzystania narzędzi cyfrowych w nauczaniu nauk humanistycznych, w edukacji uniwersyteckiej oraz przedstawiono argumenty potwierdzające znaczenie tego tematu. W związku z szybkim rozwojem technologii cyfrowych i rosnącym znaczeniem kompetencji cyfrowych, badany jest potencjał, jaki te narzędzia mogą wprowadzić, dla poprawy procesu nauczania w naukach humanistycznych. Przedstawiono korzyści i wyzwania związane z wdrażaniem technologii cyfrowych w edukację uniwersytecką, podczas nauczania nauk humanistycznych. Szczególną uwagę poświęcono analizie możliwości wdrożenia narzędzi cyfrowych w proces edukacyjny, ujawniając ich cechy i potencjał wzbogacenia procesu nauki, poprawy jakości nauczania nauk humanistycznych. Kolejne analizy i badania na ten temat mają na celu wspieranie poszukiwania optymalnych rozwiązań i poprawę wyników nauczania nauk humanistycznych w epoce cyfrowej, badanie perspektyw dla cyfryzacji edukacji humanistycznej.

Wnioski artykułu podkreślają konieczność zrównoważonego podejścia do wykorzystania technologii cyfrowych, pedagogicznej celowości ich zastosowania, skupienia na zachowaniu interakcji i komunikacji, oraz zaangażowania studentów w aktywne uczenie się i współpracę.

SŁOWA KLUCZOWE

narzędzia cyfrowe, nauki humanistyczne, nauczanie, edukacja, kompetencje cyfrowe.

Artykuł udostępniony na licencjach Creative Commons/ Article distributed under the terms of Creative Commons licenses: Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0). License available: www.creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/